



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 156/2022-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Annou Kubovičovou, Tatranská 300/8, Považská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tdo 41/2020 z 29. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tdo 41/2020 z 29. júna 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tdo 41/2020 z 29. júna 2021 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **384,08 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. októbra 2021 domáhali vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 To 88/2016-2709 z 15. februára 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Tdo 41/2020 z 29. júna 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že boli rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 22 Tk 1/2014 z 2. augusta 2016 uznaní vinnými spolu so spoluobžalovanou [REDAKOVANÉ] v bode 1 z prečinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, 3 zákona č. 300/2005 Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“) organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona, z prečinu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona; v bode 2 z obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona, z prečinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, 3 Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona, z prečinu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona a obžalovaná [REDAKOVANÉ] vinná aj z prečinu sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. a), c) Trestného zákona a v bode 3 sťažovateľ [REDAKOVANÉ] aj zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. c) Trestného zákona. Okresný súd rozsudkom č. k. 22 Tk 1/2014 z 2. augusta 2016 uložil sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2 Trestného zákona a § 41 ods. 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere jedenástich rokov, na ktorého výkon bol podľa § 48 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Súčasne mu podľa § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 Trestného zákona súd uložil ochranný dohľad na dobu dvoch rokov a podľa § 77 ods. 1 písm. b) Trestného zákona uložil povinnosť raz za tri mesiace sa hlásiť u probačného a mediačného úradníka okresného súdu v obvode miesta svojho pobytu. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] okresný súd uložil podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2 a § 41 ods. 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere desiatich rokov, na ktorého výkon bol podľa § 48 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 Trestného zákona mu uložil ochranný dohľad na dobu dvoch rokov a podľa § 77 ods. 1 písm. b) Trestného zákona mu uložil povinnosť raz za tri mesiace sa hlásiť u probačného a mediačného úradníka okresného súdu v obvode miesta svojho pobytu. Obžalovanej [REDAKOVANÉ] okresný súd uložil podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. c) a § 41 ods. 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov, na ktorého výkon bola podľa § 48 ods. 1, 4 Trestného zákona zaradená do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

3. Krajský súd napadnutým rozsudkom zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 22 Tk 1/2014 z 2. augusta 2016 len v časti týkajúcej sa obžalovanej [REDAKOVANÉ] a len v časti týkajúcej sa

trestu, keď obžalovanej uložil podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. c) a § 41 ods. 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere siedmich rokov, na ktorého výkon bola podľa § 48 ods. 1, 4 Trestného zákona zaradená do ústavu so stredným stupňom strázenia, a v časti týkajúcej sa sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ich odvolania podľa § 319 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol.

4. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolania sťažovateľov podané proti napadnutému rozsudku krajského súdu z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Argumentácia sťažovateľov v podanom dovolaní bola procesne označená ako dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, a to vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku aj ako obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti rozdelili svoju argumentáciu proti napadnutému rozsudku krajského súdu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu do dvoch argumentačných rovín.

6. V prvej argumentačnej línii sťažovatelia namietajú právnu kvalifikáciu skutku kladeného im za vinu aj ako obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona. V rámci tejto časti svojej argumentácie sťažovatelia predkladajú vlastné právne posúdenie skutku, ktoré vylučuje právnu kvalifikáciu konania kladeného im za vinu aj podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona. Sťažovatelia dôvodujú tým, že keďže je trestný čin podvodu majetkovým trestným činom, tak je konanie spočívajúce v uvedení iného do omylu, resp. využívaní niečieho omylu len prostriedkom na to, aby došlo k neoprávnenému presunu majetku z jednej osoby, a teda aj vzniku škody, na inú osobu, ktorá sa tak neoprávnenne obohatí, z čoho vyplýva, že do omylu možno uviesť len fyzickú osobu. Vzhľadom na to je nevyhnutné zaoberať sa tým, kedy a za akých okolností môže byť uvedená do omylu právnická osoba a ktorá fyzická osoba vystupujúca za právnickú osobu alebo v jej mene musí byť uvedená do omylu, t. j. kto musí v omyle vykonávať majetkové dispozície, aby bolo možné omyl pripísať právnickej osobe. V predmetnej veci bola vyvodená trestnoprávna zodpovednosť fyzickej osobe [REDAKOVANÉ], ktorá mala byť členom organizovanej skupiny a zároveň aj štatutárnym orgánom [REDAKOVANÉ], pričom ďalšia fyzická osoba [REDAKOVANÉ], ktorá bola vypočítaná len v procesnom postavení svedka, bola taktiež štatutárnym orgánom [REDAKOVANÉ], teda obe boli poverené vykonávať vôľu samotnej a tej istej právnickej osoby. Konanie zákonom ustanovených fyzických osôb, ktoré konajú v mene právnickej osoby, sa právne považuje za konanie samotnej právnickej osoby, teda ide o konanie, ktoré je pričítané samotnej právnickej osobe. V mene právnickej osoby alebo v jej zastúpení musí preto *de facto* konať konkrétna fyzická osoba, no za pôvodcu konania sa považuje právnická osoba. Z uvedenej právnej úvahy podľa

sťažovateľov vyplýva, že «ak osoba v zastúpení bola obvinená [REDAKOVANÉ], za pôvodcu konania (činu) sa považuje [REDAKOVANÉ]. Za konanie právnickej osoby sa považuje aj konanie osôb, ktoré konajú na podklade pracovného zaradenia, resp. pracovnej zmluvy - obvinená [REDAKOVANÉ] i svedkyňa [REDAKOVANÉ] takéto pracovné zmluvy mali. V danom prípade je podstatné, či konanie obvinenej [REDAKOVANÉ] a svedkyne [REDAKOVANÉ] v inkriminovanej situácii možno považovať za konanie samotnej [REDAKOVANÉ] (samotnej právnickej osoby). Z právneho hľadiska je odpoveď „áno“.». Vychádzajúc z predostretých úvah, sťažovatelia uzatvárajú, že ak sa zamestnanec poverený právnickou osobou vykonávať jej vôľu sám účastní na trestnej činnosti, nemožno ho považovať za osobu, ktorá v omyle vykonala majetkovú dispozíciu. V okolnostiach ich trestnej veci teda „Majetkovú dispozíciu s majetkom [REDAKOVANÉ] vykonala obvinená [REDAKOVANÉ], čiže do omylu by musela byť uvedená obvinená [REDAKOVANÉ], ktorá vykonala dispozíciu s majetkom. No ak podľa obžaloby obvinená [REDAKOVANÉ] ako oprávnená mala robiť v mene [REDAKOVANÉ] právne úkony, vedela a poznala všetky rozhodné skutkové okolnosti, je konanie obvinenej [REDAKOVANÉ] v omyle vylúčené, pretože ak je páchatelom osoba oprávnená robiť v mene právnickej osoby majetkové dispozície, nemôže byť zároveň aj osobou, ktorá je v omyle a koná v omyle. Spáchanie trestného činu podvodu podľa § 221 Tr. zák. nie je možné ani voči svedkyňi [REDAKOVANÉ], pretože táto nevykonávala v danom okamihu dispozíciu s finančnými prostriedkami [REDAKOVANÉ], túto dispozíciu vykonávala a mohla vykonávať iba obvinená [REDAKOVANÉ]. Omyl štatutárneho orgánu, t.j. omyl obvinenej [REDAKOVANÉ] ako i omyl svedkyne [REDAKOVANÉ] sa tu právne považuje za omyl právnickej osoby, a teda za omyl samotnej [REDAKOVANÉ]. Skutočnosť, ktorá konkrétna fyzická osoba stojaca vo vnútri [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vykonala majetkovú dispozíciu, aké bolo jej postavenie v [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], prípadne aké boli jej oprávnenia vyplývajúce z pracovnej zmluvy a aké boli konkrétne skutkové okolnosti, je nevyhnutnou pre zistenie, či mohlo ísť o spáchanie trestného činu podvodu, t.j. či niekto konal v omyle, alebo poznal všetky rozhodné skutkové okolnosti.“. Sťažovatelia teda videli arbitrárnosť napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu práve v arbitrárnom posúdení už predostretých okolností skutku, teda vo veci konajúcim súdom vytkli to, že sa hlbkovo nezaoberali príslušnými ustanoveniami Trestného zákona pojednávajúcimi o trestnom čine podvodu podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona, čo sa v konečnom dôsledku prejavilo aj v arbitrárnom posúdení ich konania podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona.

7. V druhej argumentačnej línii sťažovatelia videli arbitrárnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v nedostatočnom posúdení ich obhajobnej námietky týkajúcej sa dôveryhodnosti výpovede oproti výhode svedka [REDAKOVANÉ], ktorú získal v dôsledku spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní za ich usvedčenie z trestnej činnosti. Podľa sťažovateľov je paradoxnou tá skutočnosť, že „v trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Žilina, ako i Krajskom súde Žilina bol svedok [REDAKOVANÉ] vykreslený ako spoľahlivý, vecný a vierohodný a na základe výpovedí tohto korunného svedka - kajúcnika boli... usvedčení z trestných činov. Priama výpoveď tohto kajúcnika bola doplnená iba nepriamymi dôkazmi a úvahami. Bol to [REDAKOVANÉ], ktorý sa dopustil trestnej činnosti, svojím spôsobom potvrdzoval svoje spáchanie skutku, docielil však exculpáciu tým, že preniesol vinu na sťažovateľov a [REDAKOVANÉ]. Na druhej strane v inom trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica sp. zn. 2 T 202/2015, ako i na Krajskom súde Trenčín sp. zn. 23 To 115/2019 bol svedok - kajúcnik [REDAKOVANÉ]

██████████ uznaný za nedôveryhodného a jeho výpovede za rozporné, chaotické s tým, že motivácia ██████████ vypovedať v neprospech obžalovaného ██████████ spočívala aj v tom, aby on nebol trestne stíhaný. Krajský súd Trenčín potvrdil rozsudok prvostupňového súdu a ██████████ v plnom rozsahu oslobodil spod obžaloby. V tejto súvislosti bol vypracovaný aj znalecký posudok na ██████████ znalcom Kubikom, ktorý to v záveroch znaleckého posudku potvrdil a potvrdili to aj svedkovia v inom konaní vypočutí - sp. zn. 6 Tk 2/2015 - Okresný súd Trenčín.“. V závere sťažovateľa akcentovali, že výhoda, ktorú svedok ██████████ za spoluprácu s orgánmi činnými v trestnom konaní získal a ktorá bola vyvolaná aj ich usvedčením z trestnej činnosti, „spočívala nie iba v znížení trestu, ale predstavovala praktickú beztrestnosť pre kajúcnika výmenou za usvedčujúcu výpoveď v trestnej veci vedenej na Okresnom súde v Žiline, ako i na Okresnom súde v Považskej Bystrici a Okresnom súde v Trenčíne.“. Navyše tento svedok medzičasom zomrel a do svojej smrti čerpal všetky výhody zo svojho nedôvodného postavenia svedka – kajúcnika.

8. Sťažovateľ ██████████ doplnil podanú ústavnú sťažnosť vlastnoručne spísaným podaním, ktoré obsahovo vychádza z už popísanej argumentácie. V podaní v podstatnom akcentoval, že (i) ak obžaloba/súd tvrdí, že obžalovaná ██████████ vedela o omyle a poznala všetky rozhodné okolnosti, *de iure* platí, že o omyle a všetkých rozhodných okolnostiach vedela aj banka, (ii) ak obžalovaná ██████████ vedela, že páchatel ██████████ nie je pravý klient, a vykonala dispozíciu, *de iure* platí, že samotná banka vedela o tom, že klient nie je pravý, a i tak vykonala dispozíciu, (iii) ak svedkyňa ██████████ nedodržala obvyklú mieru opatrnosti, *de iure* platí, že túto nedodržala sama banka. Na podklade toho je sťažovateľ ██████████ toho názoru, že súdy žiadneho stupňa vôbec neskúmali v procese povinnosti banky ako poškodenej, t. j. či samotná banka vykonala všetko potrebné, čo od nej vyžaduje zákonodarca na to, aby zabránila prevodu peňazí, čím tak súdy nižšieho stupňa nedostatočne objasnili skutkový stav veci, ktorého objasnenie aj s ohľadom na špecifiká prípadu je predpokladom rozhodnutia vo veci samej, a súdy vyššieho stupňa tento nedostatok ignorovali.

9. Na podklade uvedeného sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46, ods. 1 Ústavy SR, čl. 6, čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu vlastníctva a čl. 36, ods. 1, Listiny základných práv a slobôd bolo rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 To 88/2016 zo dňa 15. 2. 2017 a uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Tdo 41/2020 zo dňa 29. 6. 2021 porušené.

Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Tdo 41/ 2020 zo dňa 29.6. 2021 a rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 To 88/2016 zo dňa 15. 2. 2017 a vec sa vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Sťažovateľia majú právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.“

10. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 156/2022-16 z 23. marca 2022 ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ju odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

11. Podpredsedníčka najvyššieho súdu sa vo svojom vyjadrení z 19. apríla 2022 prostredníctvom predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu pridrжала obsahových vyjadrení vyplývajúcich z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, na ktoré v plnej miere odkázala, pričom na zvýraznenie správnosti záverov odcitovala príslušnú časť napadnutého uznesenia, podľa ktorej *„v skutkovej vete výroku odsudzujúceho rozsudku sa necituje formulácia kvalifikačne použitého ustanovenia, táto formulácia Trestného zákona zodpovedá tzv. právnej vete, citovanej v kvalifikačnej časti výroku o vine. Skutková veta musí zodpovedať právnej vete obsahovo, teda tak, aby bolo možné konštatovať naplnenie zákonných znakov trestného činu (subsumovať zistený skutkový stav pod príslušné ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona) (pozri uznesenie najvyššieho súdu zo 14. decembra 2015. sp. zn. 2Tdo 62/2015). Rovnako považuje za potrebné, že právnickú osobu možno uviesť do omylu len uvedením do omylu fyzickej osoby, ktorá je oprávnená tvoriť vôľu právnickej osoby a prejavovať ju navonok, teda rozhoduje a koná v jej mene (môže ísť aj o osobu, ktorá je členom štatutárneho alebo iného orgánu právnickej osoby). Rovnako platí, že využiť omyl právnickej osoby možno len využitím omylu vyššie charakterizovanej fyzickej osoby (R 22/2015-1). V predmetnej veci obvinení požiadanim o verifikáciu totožnosti a podpisov vykonaných [REDAKOVANÉ] s podpisovým vzormi [REDAKOVANÉ] uviedli [REDAKOVANÉ] ako pracovníčku [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], do omylu zneužitím osobných údajov [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] potrebných na vykonanie predmetných bankových operácií.“*. Z odcitovanej časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu má podľa podpredsedníčky najvyššieho súdu vyplývať skutočnosť, že sťažovatelia dostali primeranú odpoveď na nimi nastolenú právnu otázku spočívajúcu v právnom posúdení ich konania. Záverečné rozhodnutie vo veci však ponechala na úvahe ústavného súdu.

III.2. Replika sťažovateľov:

12. Sťažovatelia vo svojej replike zotrvali *„na všetkých svojich zdôvodneniach uvedených v ústavnej sťažnosti zo dňa 18.10.2021“* a, nadväzujúc na právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého skutková veta musí obsahovo zodpovedať právnej vete tak, aby bolo možné konštatovať naplnenie všetkých zákonných znakov trestného činu, t. j. subsumovať zistený skutkový stav pod príslušné ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona, poukázali na to, že *«Týmto svojim vyjadrením... NS SR nevysvetľuje logickú argumentáciu sťažovateľov, že rozhodnutie súdov spočíva v nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a to vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu pokusu, organizovanou skupinou, keďže súdy sa okrem iného nezaoberali kompetenciami svedkyne [REDAKOVANÉ], ktoré nespočívali v dispozícii s majetkom, a preto nemohlo dôjsť k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa vyššie uvádzanej kvalifikácie. V tejto súvislosti sme poukázali na právnu argumentáciu Najvyššieho súdu SR zo dňa 4. 6. 2013 sp. zn. 2 To 10/2012, ktorý sa vyjadril o trestnom čine podvodu tak, že „Na naplnenie*

objektívnej stránky trestného činu podvodu sa vyžaduje konanie, t.j. aby páchatel' uviedol niekoho do omylu alebo využil niečí omyl, ďalej príčinná súvislosť medzi konaním a následkom (táto osoba v dôsledku svojho omylu vykoná majetkovú dispozíciu), ako aj následok vo forme škody a obohatenia (touto definíciou vznikne na cudzom majetku malá škoda a zároveň sa tým páchatel' alebo niekto iný obohati)“». Najvyšší súd sa podľa názoru sťažovateľov nevyjadril k vlastnej právnej argumentácii vyplývajúcej z jeho vlastného rozhodnutia. V ďalšom opätovne rekapitulovali skutkové okolnosti svojej trestnej veci, ktoré boli najvyšším súdom arbitrárne posúdené a podľa ktorých „... to neboli sťažovatelia, ktorí žiadali svedkyňu [REDAKOVANÉ] o verifikáciu totožnosti a podpisov vykonaných [REDAKOVANÉ] s podpisovými vzormi [REDAKOVANÉ]. O verifikáciu žiadala práve odsúdená [REDAKOVANÉ], ktorá ako štatutárny orgán poškodeného [REDAKOVANÉ], konala v mene banky, pričom podľa obžaloby a súdov vedela a poznala všetky rozhodné skutkové okolnosti, preto je konanie odsúdenej [REDAKOVANÉ] v omyle vylúčené. [REDAKOVANÉ] v zastúpení [REDAKOVANÉ] vykonávala dispozíciu s finančnými prostriedkami banky a nie svedkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá vykonala len verifikáciu totožnosti a podpisov a na dispozíciu s financiami oprávnenie nemala. Preto opätovne poukazujeme na fakt, že nemohlo dôjsť k naplneniu znakov trestného činu podvodu, keď ku skutku malo dôjsť tým, že do omylu bola uvedená [REDAKOVANÉ], ktorá žiadne finančné transakcie nevykonávala, najmä keď aj ona reprezentovala poškodenú [REDAKOVANÉ] a nedodržala obvyklú mieru opatrnosti, keď uznala totožnosť a podpisy vykonaných [REDAKOVANÉ]“. Podľa sťažovateľov teda „Najvyšší súd... nesprávne vyhodnotil závery dokazovania... a nevysporiadal sa dôkladne s konaním pracovníkov banky, ich kompetenciami vo vzťahu ku konaniu právnickej osoby v omyle, kto ju do tohto omylu dostal a či bol splnený kauzálny vzťah v návaznosti na naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu sťažovateľov.“.

13. Sťažovateľ [REDAKOVANÉ] doručil ústavnému súdu vlastnú repliku, v ktorej považoval vyjadrenie podpredsedníčky najvyššieho súdu za všeobecné, neadresné, bez vecných argumentov. Napriek tomu ústavnému súdu opätovne predkladá vlastné hodnotiace úsudky týkajúce sa právneho posúdenia skutku kladeného sťažovateľom za vinu ako obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona, čo rozporoval dvomi argumentačnými námietkami. V rámci prvej argumentačnej námietky si sťažovateľ kladie otázku, či svedkyňa [REDAKOVANÉ] vykonala majetkovú dispozíciu, na ktorú záporne odpovedá, čím tak dospieva k právnenému záveru o nenaplnení objektívnej stránky trestného činu podvodu. Podľa sťažovateľa „vznikol teda stav, kedy pani predsedníčka súdu dáva do pozornosti právnu teóriu o tom ako skutková veta musí zodpovedať právnej vete, aby bolo všetko kóšer, no v praxi to ignoruje. Pritom na fakt, že svedkyňa [REDAKOVANÉ] nevykonala majetkovú dispozíciu upozorňujeme od samého začiatku, t.j. v záverečnej reči, v odvolaní ako i dovolaní, čím vznikol v predmetnej veci stav (situácia), kedy súdy . a II. stupňa, ako i NS SR účelovo a selektívne vybrali tie fakty, ktoré im zapadali do ich umelej predstavy o trestnom čine a tie, ktoré im nevyhovovali jednoducho ignorovali, čo je v rozpore s princípom spravodlivého súdneho konania nesúceho v sebe prvky arbitrárnosti a účelovosti.“. V rámci druhej argumentačnej námietky si sťažovateľ položil otázku zameranú na to, či mohla poškodená banka dostupnými prostriedkami zistiť a eliminovať škodu, ktorá jej vznikla, ak by bola zachovaná bežná/nevyhnutná miera opatrnosti. Na druhú položenú otázku sťažovateľ odpovedá kladne, pričom najvyššiemu súdu vyčíta, že sa mal

v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku zaoberať aj touto nastolenou otázkou, na čo však v rámci dovolacieho prieskumu najvyšší súd rezignoval.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením nimi označených základných práv je založená na arbitrárnosti záverov najvyššieho súdu v napadnutom uznesení, ktorým odmietol nimi podané dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku proti napadnutému rozsudku krajského súdu z dôvodu označeného dovolateľmi podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, a to vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku kladeného im za vinu aj ako obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona (bližšie pozri body 6, 8, 12 a 13 nálezu). Okrem tejto argumentačnej námietky sťažovateľa videli arbitrárnosť záverov napadnutého uznesenia najvyššieho súdu aj v nedostatočnom posúdení ich obhajobnej námietky týkajúcej sa dôveryhodnosti výpovede oproti výhodám svedka [REDACTED], teda z hľadiska proporcionality jemu poskytnutých výhod, ktoré získal v dôsledku spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní za ich usvedčenie z trestnej činnosti (bližšie pozri bod 7).

IV.1. Zákonná úprava:

15. Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

16. Podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak a) vo veci rozhodol nepríslušný súd, b) súd rozhodol v nezákonnom zložení, c) zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, d) hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky, e) vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, f) trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje, g) rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, h) bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa, i) rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

17. Podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie už pri jeho podaní musí byť odôvodnené tak, aby bolo zrejmé, v ktorej časti sa rozhodnutie napáda a aké chyby sa vyčítajú rozhodnutiu alebo konaniu, ktoré rozhodnutiu predchádzalo. Podľa § 374 ods. 2 Trestného poriadku v dovolaní sa musí uviesť dôvod dovolania podľa § 371. Podľa § 374 ods. 3 Trestného poriadku v dovolaní možno uplatňovať ako dôvod dovolania aj konanie na súde prvého stupňa, ak vyčítané pochybenia neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku.

18. Podľa § 385 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

IV.2. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu:

19. Najvyšší súd v napadnutom uznesení v podstatnom uviedol: «Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvinenými uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nie je v posudzovanej veci zjavne splnený.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je v zásade prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod Č. 57/2007-11]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Zároveň treba uviesť, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku [rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012], Povedané inými slovami, pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia dovolateľom a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

Vo vzťahu k obvinenými uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je potrebné tiež uviesť, že pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o tento dovolací dôvod, hodnotí najvyšší súd skutkový stav len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Predmetom tohto dovolacieho dôvodu tak môže byť len nesprávne právne posúdenie v skutkovej vete rozhodnutia ustáleného skutku, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť (pozri tiež rozhodnutie najvyššieho súdu a stanovisko jeho trestnoprávneho kolégia zverejnené v Zbierke pod č. 47/2008 a 3/2011). V rámci tohto dovolacieho dôvodu tak nemožno účinne namietat ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu, keďže aj to by odporovalo viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom, ktorá je výslovne zakotvená v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku a ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania iniciovaného obvineným alebo

generálnym prokurátorom (§ 369 ods. 2 Trestného poriadku) je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu [primerane pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 7/2011].

Pokiaľ ide o ďalšie námietky, ktoré obvinení v rámci tohto dôvodu dovolania vecne uplatnili a ktorých podstata je zrekapitulovaná vyššie, je potrebné uviesť, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku slúži výlučne na nápravu hmotnoprávných chýb. Dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, tzn. nie je prípustné právne účinne namietat', že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2014-11).

V kontexte týchto všeobecných východísk najvyšší súd odkazuje na rozsiahle odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu (str. 42-58), s ktorým sa stotožnil aj krajský súd a v ktorom okresný súd konštatoval, že charakter trestnej činnosti, ktorá sa obvineným kladie za vinu v predmetnej trestnej veci predstavuje jednu z najzávažnejších foriem trestnej činnosti ktorá vykazuje znaky organizovanej trestnej činnosti. Trestná činnosť bola spáchaná v prostredí s mimoriadne citlivým vnímaním narušenia súkromia a zneužitia informácii osobách a ich finančných pomeroch. Aj napriek tomu, že ochrana uvedených údajov je chránená inštitútom bankového tajomstva a bezpečnostným opatreniam banky pri správe informácii týkajúcich sa ich klientov a stavu ich účtov, obvinení poznajúc toto prostredie, zneužijúc informácie získané nezákonným spôsobom, konali spôsobom ktorým mali v úmysle seba obohatiť na úkor klienta a banky. Suma peňažných prostriedkov bola vo výške 393.000 eur, ktorá suma na pomery pobočky [redacted] bola mimoriadne vysoká. Precíznosť, plánovanosť, koordinovanosť a priebežné prispôbovanie sa stavu a situácii v procese prevádzania peňazí z účtu [redacted] nasvedčoval tomu, že ide o konanie mimoriadne nebezpečné pre spoločnosť o čom svedčí aj skutočnosť, že vykonajúc všetky plánované právne kroky obvinení dosiahli stav, že peniaze účet [redacted] vedený [redacted] opustili a boli poukázané [redacted]. Iba zhodou okolností na, ktoré obvinení nemali a ani nemohli mať vplyv (výpadok siete na pobočke [redacted]) nedošlo k úspešnému dotiahnutiu prevodov do plánovaného stavu. Peňažné prostriedky tak na založený účet prevedené neboli a z centrály [redacted] boli vrátené [redacted] a na účty [redacted]. V tomto smere sa najvyšší súd stotožňuje so záverom krajského súdu, že okresný súd presvedčivo odôvodnil, poukázal na dôkazy viažuce sa na jednotlivé časti skutku, ktoré logicky nadväzovali na seba a zároveň preukazovali spáchanie celých skutkov uvedených vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia.

Vo vzťahu k obvinenými namietanej právnej kvalifikácii v bode 2) rozsudku považuje najvyšší súd za potrebné vo všeobecnosti poukázať, že v skutkovej vete výroku odsudzujúceho rozsudku sa necituje formulácia kvalifikačné použitého ustanovenia, táto formulácia Trestného zákona zodpovedá tzv. právnej vete, citovanej v kvalifikačnej časti výroku o vine. Skutková veta musí zodpovedať právnej vete obsahovo, teda tak, aby bolo možné konštatovať naplnenie zákonných znakov trestného činu (subsumovať zistený skutkový stav pod príslušné ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona) (pozri uznesenie najvyššieho súdu zo 14. decembra 2015, sp. zn. 2Tdo 62/2015). Rovnako považuje za potrebné uviesť, že právnickú osobu možno uviesť do omylu len uvedením do omylu fyzickej osoby, ktorá je oprávnená tvoriť vôľu právnickej osoby a prejavovať ju navonok, teda rozhoduje a koná v jej mene (môže ísť aj o osobu, ktorá je členom Štatutárneho alebo iného

orgánu právnickej osoby). Rovnako platí, že využiť omyl právnickej osoby možno len využitím omylu vyššie charakterizovanej fyzickej osoby (R 22/2015-1). V predmetnej veci obvinení požiadaním o verifikáciu totožnosti a podpisov vykonaných [REDAKOVANÉ] s podpisovým vzormi [REDAKOVANÉ] uviedli [REDAKOVANÉ] ako pracovníčku [REDAKOVANÉ] do omylu zneužitím osobných údajov [REDAKOVANÉ] potrebných na vykonanie predmetných bankových operácií.»

IV.3. Všeobecné judikatúrne východiská k základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

22. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 14/2012).

23. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

24. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020).

25. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho

rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný (pokiaľ je ústavne akceptovateľný), resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa teda môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

26. Vnútroštátne súdy majú v zmysle garancií vyplývajúcich z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru povinnosť posúdiť hlavné argumenty účastníkov konania (Buzescu proti Rumunsku z 24. 5. 2005, sťažnosť č. 61302/00, bod 67), ako aj námietky týkajúce sa práv a slobôd zaručených dohovorom a jeho protokolmi, pričom tieto námietky sú vnútroštátne súdy povinné skúmať obzvlášť prísne a dôkladne [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Wagner a J.M.W.L. proti Luxembursku z 28. 6. 2007, sťažnosť č. 76240/01, bod 96]. Z judikatúry ESLP ďalej vyplýva, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby vnútroštátne súdy dostatočne jasne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, a to za súčasného rešpektovania práva na obhajobu (Hadjianastassiou proti Grécku zo 16. 12. 1992, sťažnosť č. 12945/87, bod 33). Rozsah povinnosti uviesť dôvody, ktorý sa odlišuje v závislosti od povahy rozhodnutia, musí byť určený v rámci okolností prípadu (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 29). Aj keď vnútroštátne súdy nie sú povinné dať odpoveď na všetky im predložené námietky (rozsudok vo veci Van de Hurk proti Holandsku z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, bod 61), z rozhodnutia musí byť zrejmé, že sa zaoberali všetkými podstatnými otázkami prípadu (Boldea proti Rumunsku z 15. 2. 2007, sťažnosť č. 19997/02, bod 30) a že dali konkrétnu a jednoznačnú odpoveď na argumenty, ktoré sú pre výsledok prípadu rozhodujúce (rozsudok Veľkej komory vo veci Moreira Ferreira proti Portugalsku č. 2 z 11. 7. 2017, sťažnosť č. 19867/12, bod 84).

27. Inými slovami, z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru v časti týkajúcej sa práva na spravodlivé konanie je nevyhnutné zohľadniť to, či námietka, na ktorú súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nedal odpoveď, bola pre daný prípad relevantná a či mohla mať vplyv na výsledok konania (Luka proti Rumunsku z 21. 7. 2009, sťažnosť č. 34197/02, bod 52). Ak je námietka pre výsledok konania rozhodujúca, vyžaduje si konkrétnu a jasnú odpoveď (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 30). Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k „odopretiu spravodlivosti“ (už citovaný Moreira Ferreira, bod 85; tiež rozsudok vo veci Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

28. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady

súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

IV.4. Posúdenie veci:

29. V predmetnej trestnej veci je zrejmé, že sťažovatelia využili proti napadnutému rozsudku krajského súdu mimoriadny opravný prostriedok, a to dovolanie, ktoré podali z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. V rámci tohto dovolacieho dôvodu sťažovatelia predložili najvyššiemu súdu dve kategórie námietok. Prvá časť námietok bola koncentrovaná na otázku právnej kvalifikácie ich konania/skutku kladeného im za vinu aj ako obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona organizovanou skupinou podľa § 138 písm. i) Trestného zákona (bližšie pozri body 6, 8, 12 a 13 nálezu). Druhá časť námietok sťažovateľov sa týkala dôveryhodnosti výpovede oproti výhodám, ktoré za spoluprácu s orgánmi činnými v trestnom konaní užíval svedok [REDAKOVANÉ], navyše za situácie, ak bol tento svedok v ich trestnej veci považovaný za vierohodného, pričom v inej trestnej veci označenej sťažovateľmi bol považovaný za nevierohodného (bližšie pozri bod 7 nálezu).

30. V prvom rade musí ústavný súd konštatovať absenciu vôbec akejkoľvek odpovede na sťažovateľmi nastolenú druhú skupinu námietok, na ktorú najvyšší súd vo svojom napadnutom uznesení nereagoval. Tieto sťažovateľmi nastolené otázky je možné subsumovať pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda z dôvodu zásadného porušenia práva na obhajobu (ako bude uvedené aj následne). Vo vzťahu k uplatneniu tohto dovolacieho dôvodu pôsobí protichodne samotná argumentácia najvyššieho súdu, ktorý sám tvrdí, že „... viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené, v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku [rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012]. Povedané inými slovami, pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia dovolateľom a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.“. Teda najvyšší súd sám poukazuje na to, že pri posudzovaní dovolacích námietok sťažovateľov vychádzal z ich obsahového vyjadrenia, a nie ich zákonného označenia/subsumovania pod ten-ktorý dovolací dôvod, pričom však na strane druhej sa v napadnutom uznesení zaoberá len námietkou podraditeľnou pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorý procesne označili samotní sťažovatelia. Ústavnú nekonformnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd nachádza v dvoch rovinách.

31. V prvej rovine vníma argumentáciu najvyššieho súdu ako vzájomne si protirečiacu, keď na strane jednej tvrdí, že posudzoval námietky sťažovateľov z hľadiska ich obsahu, nie podľa toho, ako ich sťažovatelia subsumovali pod príslušný dovolací dôvod, ale na strane druhej sa v napadnutom uznesení zaoberá len nimi označeným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia), v rámci ktorého odpovedá na sťažovateľmi nastolenú polemiku nemožnosti právnej kvalifikácie ich konania aj ako obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona. Týmto postupom tak najvyšší súd zároveň nerešpektoval svoj vlastný ústavne súladný výklad § 385 ods. 1 Trestného poriadku, na ktorý sa aj sám odvoláva. Právnu argumentáciu najvyššieho súdu na posúdenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ústavný súd v tomto náleze hodnotiť nebude, pretože mu v tom bráni ústavný princíp sabaobmedzenia a ústavnej zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011, IV. ÚS 279/2018), keďže vecou sa bude najvyšší súd ako dovolací súd opätovne zaoberať. Ústavný súd uvedené spomína len na dôkaz toho, že sa najvyšší súd zaoberal sťažovateľmi podaným dovolaním len parciálne napriek tomu, že sám konštatoval opak pri všeobecnom hodnotení zákonných podmienok a dôvodov dovolania, rovnako konštatoval vecné uplatnenie dotknutej námietky (s. 9 ods. 2 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Argumentácia sťažovateľov týkajúca sa posúdenia dôveryhodnosti výpovede oproti výhodám spolupracujúceho svedka [REDAKOVANÉ] (s ktorou sa najvyšší súd nezaoberal vôbec, teda ani jej eventuálnym vylúčením z dovolacieho prieskumu) má pritom obsahový potenciál naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako o tom svedčí aj judikatúra ústavného súdu z ostatného obdobia (IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 171/2021, IV. ÚS 463/2021, IV. ÚS 491/2021, IV. ÚS 510/2021), ako aj (z hľadiska riešenej problematiky) ESLP (Adamčo proti Slovenskej republike z 12. 11. 2019, číslo sťažnosti 45084/14).

32. V druhej bezprostredne sa prelínajúcej rovine teda ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd nedal na uvedenú otázku, resp. argumentačne sťažovateľmi nastolenú polemiku o dôveryhodnosti výpovede oproti výhodám spolupracujúceho svedka žiadnu odpoveď. V tomto smere vníma ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako nedostatočné a zároveň protirečiace judikatúre ústavného súdu, keď je z hľadiska práva na obhajobu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] ako imanentnej súčasťou spravodlivého procesu potrebné posúdiť, či skôr konajúce súdy (v komplexe ich rozhodnutí) svoje relevantné závery náležite odôvodnili vo všetkých podstatných okolnostiach pre rozhodnutie (k tomu pozri IV. ÚS 546/2020).

33. Ústavný súd v náleze č. k. IV. ÚS 14/2019-42 z 1. decembra 2020 k inštitútu spolupracujúceho svedka vo vzťahu k posudzovaným okolnostiam právnej veci sťažovateľov konštatoval

v bode 41: „Ústavný súd k inštitútu spolupracujúceho svedka judikoval, že postup orgánov činných v trestnom konaní a následne konajúcich súdov, ktoré využijú zákonodarcom ukotvený, a teda úplne legálny inštitút spolupracujúceho svedka, nemožno považovať *a priori* za defektný prvok oslabujúci hodnotu dôkaznej situácie, ku ktorej sa súdy s pomocou takýchto výpovedí dopracovali. Relevantné ustanovenia Trestného poriadku (zásada náležitého zistenia skutkového stavu a zásada voľného hodnotenia dôkazov) v záujme vylúčenia potenciálneho nebezpečenstva účelových, nepravdivých výpovedí ukladajú súdom povinnosť vykonať dôslednú previerku hodnovernosti,

a teda kvality takto podaných svedectiev, ktorej prípadné zanedbanie by mohlo signalizovať porušenie garancií spravodlivého procesu (III. ÚS 758/2016). “

v bode 55: „Ústavný súd konštatuje, že ESLP v označených rozhodnutiach zhodne uviedol, že použitie výpovedí svedkov výmenou za ich imunitu alebo iné výhody predstavuje dôležitý nástroj vnútroštátnych orgánov na boj proti závažnej trestnej činnosti. Použitie takýchto výpovedí však môže spochybniť spravodlivosť konania proti obvinenému, pretože takáto výpoveď je zo svojej povahy manipulovateľná a môže byť urobená výlučne výmenou za ponúkané výhody alebo ako akt osobnej pomsty. Podľa ESLP preto nemožno podceňovať niekedy nejednoznačnú povahu takejto výpovede a riziko toho, že obvinený by mohol byť súdený na základe neoverených obvinení, ktoré nie sú nevyhnutne nezaujaté. Európsky súd pre ľudské práva však doplnil, že použitie takejto výpovede samo osebe neznamená, že konanie ako celok treba považovať za nespravodlivé. Otázku použitia výpovede spolupracujúceho svedka je potrebné posúdiť v rámci okolností daného prípadu s dôrazom na to, či konanie ako celok bolo spravodlivé.“

34. Je potrebné (opätovne v duchu systematiky prezentovanej v náleze ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 546/2020) zdôrazniť, že najvyšší súd sám dôkazy nehodnotí, avšak posúdi, či sa s kritickou otázkou prijateľne (udržateľne) vysporiadal súd, ktorého rozhodnutie dovolací súd preskúmava (čo si z hľadiska dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vyžaduje prvotné posúdenie podľa odseku 4 tohto ustanovenia).

35. Vzhľadom na už predostreté úvahy ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd vo svojom napadnutom uznesení neposkytol odpoveď na sťažovateľmi nastolenú konkrétnu otázku, ktorá bola pre daný prípad relevantná a mohla mať vplyv na výsledok konania (Luka proti Rumunsku z 21. 7. 2009, sťažnosť č. 34197/02, bod 52) a na ktorú sa žiadala konkrétna a vyčerpávajúca odpoveď (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 30). V dôsledku uvedeného tak najvyšší súd porušil sťažovateľmi označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a rovnako tak aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

36. V súhrne prezentovaných záverov napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorého odôvodnenie je ústavne neudržateľné, došlo k zásahu do sťažovateľmi označených základných práv spôsobom vyvolávajúcím potrebu kasácie dotknutého uznesenia ústavným súdom a vrátenia veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu, resp. bude postupovať v kontexte § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako to je bližšie rozvedené v nasledujúcej časti tohto odôvodnenia.

37. Ako už bolo uvedené, ústavný súd, postupujúc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keďže rozhodol o zrušení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátení veci na ďalšie konanie z dôvodu popísaného v predchádzajúcich bodoch, nepovažoval už, riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011, IV. ÚS 279/2018), za vhodné ani účelné zaoberať sa sťažovateľmi uplatnenými námietkami týkajúcimi sa právneho posúdenia ich konania aj ako obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona, pretože bude o nich v novom konaní opätovne konať a rozhodovať najvyšší súd (keď zároveň bude riešiť otázku viazanú na samotnú podstatu, resp. dokázanie predmetného skutku).

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

38. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

39. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

40. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

41. Vzhľadom na záver o porušení základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (rovnako tak aj podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

42. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

43. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

VI.

Trovy konania

44. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľom vznikli v konaní pred ústavným súdom.

45. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

46. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je

v sume 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,87 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Za repliku sťažovateľov k vyjadreniu najvyššieho súdu ústavný súd náhradu trov konania nepriznal, keďže táto bola len rekapituláciou už známych právnych a vecných argumentov a nijakým spôsobom neprispela k právnemu posúdeniu veci. Celková náhrada trov konania tak predstavuje sumu 384,08 eur (bod 3 výroku nálezu).

47. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet advokátky sťažovateľov označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

48. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu